

[Aase Olesen]

ler, kan man da ikke fritage det offentlige trafiknet for de samme belastninger, som man har på det private område. Det er det, jeg ikke forstår. Jeg kan ikke se sammenhængen mellem det, fremskridtspartiet gør i den ene ende af systemet, og det, man gør i den anden.

Stubbjær Pedersen (CD):

CD skal afvise lovforslaget, som vi tidligere har gjort, og i øvrigt henvise til skatteministerens bemærkninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

26) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 107:

Forslag til folketingsbeslutning om standning af Cheminovas forurening.

Af Camre (S) m. fl.
(Fremsat 11/5 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Som det må være alle bekendt, har miljømyndighederne i de seneste år brugt mange kræfter på at få kontrol med forureningen fra aktieselskabet Cheminova.

Lad mig minde om følgende: høfdedepotet, der truedes af Vesterhavet, er fjernet. Afværgeforanstaltninger mod forureningen fra virksomhedens gamle fabriksgrund er for Cheminovas regning blevet iværksat i overensstemmelse med forslagene fra sagkyndige arbejdsgrupper. Miljøankenævnet har truffet endelig administrativ afgørelse om oprens-

ning omkring betongruberne med affaldssvovl og om fjernelse eller alternativt uskadeliggørelse af svovlet i gruberne. Endvidere har myndighederne iværksat omfattende undersøgelser og overvågning for at få kortlagt forureningsforholdene på og omkring Harbør Tange med henblik på at kunne gribe effektivt ind mod forureningsproblemerne. Senest har Ringkøbing amtsråd således i marts 1983 udarbejdet en rapport om akut forurening af Nissum Bredning ud for Rønland.

Endelig er et af de strengeste virkemidler, som miljøbeskyttelsesloven indeholder, sat ind over for Cheminova. Min forgænger gav således i september 1981 Cheminova påbud om at søge virksomheden som helhed miljøgodkendt i Ringkøbing amtsråd. Det skete efter en regel i miljøloven, som man kun én gang før har fundet det nødvendigt at anvende. Cheminova skulle ifølge påbuddet indgive ansøgningen inden 9 måneder, og ansøgningen skulle sendes til den lokale miljømyndighed, fordi den kender de lokale forhold bedst og derfor kan behandle sagen hurtigst. Ringkøbing amtsråd forventer at kunne tage stilling til miljøgodkendelsen ved årsskiftet 1983-84.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at forureningen fra Cheminova må bringes til ophør, men jeg forstår ikke rigtig, hvad det er for en fremgangsmåde, forslagsstillerne ønsker taget i anvendelse, for at denne målsætning skal ske fyldest.

Hvis man ikke ønsker, at det fortsat er de lokale myndigheder og i sidste instans miljøankenævnet, der skal træffe afgørelsen, så lægges der vel nærmest op til en ændring af miljøbeskyttelsesloven. Hvis beslutningsforslaget ønskes gennemført inden for miljøbeskyttelseslovens rammer, er det fortsat miljøankenævnet, der har den endelige administrative afgørelse.

Min holdning er den, at vi ikke skal bryde ind i det system, der er fastlagt i miljøbeskyttelsesloven.

Jeg vil godt til slut slå fast, at jeg – som forslagsstillerne – ser med alvor på forureningen fra Cheminova, og at jeg mener, den skal bringes til ophør. Men jeg mener, at det skal ske inden for det myndighedssystem, der er fastlagt i miljøbeskyttelsesloven.

Erik Holst (S):

[Erik Holst]

Beslutningsforslaget må efter socialdemokratiets mening ses som en håndsækning til miljøministeren, der jo har været meget ivrig efter og meget enig i, at der skal foretages noget omkring Cheminova, der bevirker, at foreningen bringes til ophør.

Vi har set indtil nu, at Cheminova ret ofte har været i søgelyset – ikke helt uden grund – og vi har set, at det er meget langsomt, og at det er meget utilstrækkeligt, hvad der sker omkring Cheminova. Dermed være ikke sagt, at virksomheden ikke forsøger at gøre alt, hvad den kan. Det tror jeg egentlig at den forsøger, og jeg tror også, at dens almindelige omdømme tilsiger den at prøve at gøre, hvad den kan. Men det er det, nogle mener er utilstrækkeligt.

Når jeg greb ind i 1981, så var det ikke, fordi vi ikke mente dengang, at der skete noget hos Cheminova, der prøvede at forhindre miljøpåvirkningerne, eller at der ikke skete noget fra ledelsens eller de ansattes side, men så var det ganske enkelt, fordi vi måtte sige: udenom er miljøet, havet, jorden, omgivelserne så stærkt truede, at det bliver nødvendigt med en særlig indsats. Det var den særlige indsats, der bestod i at fjerne et kemikalieaffaldsdepot og at lade staten i første omgang betale for denne fjernelse.

Når Cheminova nu i en redegørelse til folketingets medlemmer – i hvert fald til medlemmerne af miljøudvalget – siger, at svovlgruberne er utætte, har været det i 6-7 år, men at man håber på engang ved lejlighed at få tætnet disse svovlgruber, hvis det ellers teknisk og økonomisk er muligt, så må vi sige, at situationen er så alvorlig, at miljøministeriet med den viden, den ekspertise og den opbakning, som miljøministeren altid kan få i sådanne sager fra folketinget, absolut må bruge sine muligheder i denne situation.

Lad mig sige for en ordens skyld, at der er ikke nogen i socialdemokratiet, der ønsker at nedlægge virksomheden. Der er heller ikke nogen, der ønsker, at andre virksomheder skal nedlægges, eller at arbejdspladser skal forsvinde på grund af, at der er særlige forhold omkring en virksomhed. Det, vi ønsker, og det, vi meget tydeligt har markeret mange gange, er, at virksomheden skal to ting: den skal rense op efter sig dér, hvor der er sket skader, og den skal standse de skader, der ellers er ved at ske. Det er det, der ligger i

dette forslag til beslutning – til opbakning af ministerens mulige indsats – det er det, dette forslag tilgodeser.

Jeg skal altså anbefale ministeren at læse det endnu en gang og at sige: vi er enige om sammen med Cheminova, at foreningen skal bringes til standsning. Så vil jeg næsten også tro, at vi bliver enige om midlerne.

Ahlmann-Ohlens (KF):

Da mit partis ordfører, hr. Finn Jørgensen, ikke kan være til stede, skal jeg på dennes vegne fremlægge følgende:

I det konservative folkeparti har vi med interesse forsøgt at vurdere, om der i det fremsatte beslutningsforslag skulle være anvist hurtigere og sikrere løsninger på foruretningsproblemerne fra Cheminova end løsninger, der kunne gennemføres inden for den gældende miljøbeskyttelseslovs rammer. Det synes imidlertid ikke at være tilfældet. Nok foreslås det, at virksomhedens depoter af kemikalieaffald inden den 1. juli 1984 skal fjernes fra Harboør Tange og uskadeliggøres, og det foreslås også, at regeringen skal sikre, at udsivningen af giftstoffer skal bringes til ophør, og at spildevandet skal renses, så det ikke overskrider sikre grænseværdier, inden samme dato, men forberedelser hertil er allerede påbegyndt. Efter at depotet ved hofde 42 blev fjernet i sommeren 1981, har virksomheden igangsat afværgeforanstaltninger på den gamle fabriksgrund, og miljøankenævnet har i december 1982 truffet den endelige afgørelse om, hvorledes forureningen fra svovlgruberne skal imødegås.

Efter påbud fra miljøministeren har Cheminova endvidere i sommeren 1982 ansøgt om en samlet miljøgodkendelse af den nuværende virksomhed, og Ringkøbing amtskommune behandler for nærværende ansøgningen. I denne forbindelse skal den lokale miljømyndighed naturligvis også foretage den i miljøbeskyttelseslovens § 1, stk. 3, omtalte afvejning af en række miljømæssige, økonomiske og samfundsmæssige hensyn – en afvejning, der indgår som et led i sagsbehandlingen.

Vi er interesserede i, at det allerede igangværende arbejde fremmes mest muligt efter de retningslinjer, der er angivet i miljøbeskyttelsesloven, og vi mener ikke, at det skal lægges virksomheden til last, at lovens anke-

[Ahlmann-Ohlson]

bestemmelser udnyttes. Det må være en simpel ret.

I øvrigt skulle det være således, at af 50 miljøafgørelser fra Ringkøbing amtsråd har virksomheden anket de 4, så at der ikke, som man kan få indtryk af af bemærkningerne til forslaget, er tale om, at alt ankes blot for at trække tiden ud.

Vi er således enige med miljøministeren i, at der allerede er taget de nødvendige skridt med henblik på, at der så hurtigt som muligt tilvejebringes et fuldstændigt kendskab til forureningens omfang, og at der etableres en effektiv kontrol hermed.

Miljøministerens afsluttende bemærkninger om, hvem der i henhold til miljøbeskyttelsesloven i sidste instans træffer afgørelse om, hvilke krav der kan stilles til Cheminova, kommer ikke bag på os. Beslutningsforslaget synes ikke at kunne fremme de allerede iværksatte afhjælpningsforanstaltninger, og derfor må også det konservative folkeparti afvise beslutningsforslaget.

Svend Heiselberg (V):

Indledningsvis vil jeg gerne sige, at jeg finder, det er beklageligt, at vi her står med et beslutningsforslag, der efter min mening tydeligt bærer præg af at være et paradeforslag. Det siger jeg, fordi, som det allerede er nævnt, folketinget ikke med den nugældende miljøbeskyttelseslov kan gå videre over for virksomheden. Derfor ville det have tjent sagen bedre, om den var blevet rejst i udvalget. Vi har nok – de fleste af os – et ønske om at få fjernet kemikalieaffaldsdepotet på Harboør Tange. Det er også et ønske, som deles af amtsvandværset i Ringkøbing amtskommune, og i et notat, vi i går modtog fra Cheminova, gav virksomheden udtryk for det samme.

Jeg vil gerne sige, at venstre er af den opfattelse, at det er nødvendigt – også af hensyn til virksomheden Cheminova selv – at der bliver skabt ro om denne. Venstre er derfor af den opfattelse, at der skal investeres mange kræfter i at gøre det teknisk og økonomisk muligt at fjerne de omtalte depoter. Jeg tror også, at de fleste forstår den utryghed, der kan være i de nærmeste områder ved fabrikken Cheminova, og jeg tror også, at de fleste forstår den vrede, der er blandt den del af befolkningen, som skal leve af

fiskeriet. Det kan ikke nytte, at nogle vil negligere dette. Vi ved, at Cheminova har haft en skadelig virkning på fiskeriet i Limfjorden og måske, som mange fiskere påstår, gennem årene har fordrevet bl. a. de hummere fra kysten, som man ikke nåede at slå ihjel.

Jeg har selv igennem mange år haft min nære tilknytning både til enen og til fiskeriet, og jeg ved, hvor svært det har været at påkalde miljømyndighedernes opmærksomhed på dette. Den tanke har ofte strejft mig, at fordi Cheminova er en halvoffentlig virksomhed, har man givet den en særbehandling.

Men når det er sagt, vil jeg også sige, at venstre ønsker ikke at umuliggøre et arbejde med kemikalier, som Cheminova foretager. For os er det nødvendigt, at der findes en mulighed for at få virksomheden og dens udsivning under kontrol. Det er ganske enkelt et krav, vi må stille, og jeg har forstået, at miljøministeren fremover vil sikre, at miljømyndighederne vil følge denne alvorlige sag.

Med disse bemærkninger må jeg afvise beslutningsforslaget.

Hove Sørensen (SF):

SF hilser det initiativ, socialdemokratiet her har taget, velkommen, især da vi indtil nu ikke har været forvante med, at den slags initiativer kom fra socialdemokratiet. Vi hilser det velkommen, ligesom vi hilser alle initiativer, som kan medvirke til at nedbringe forureningen i vore farvande, velkommen. Jeg kan love, at vi vil støtte forslaget alt det, vi kan.

Vi hilser det også velkommen, når nu lokale socialdemokrater her på det seneste har startet en kampagne for en ren Limfjord, specielt når jeg ved, hvor svært det hidtil har været at interessere lokale socialdemokrater for de forureningsproblemer, der er – og snart har været i mange år – i Limfjorden. Jeg håber da meget, at det engagement og den entusiasme, vi nu ser, vil holde sig og også er alvorligt ment, men det vil tiden jo vise. Hvis målet med beslutningsforslaget er en ren Limfjord, mener jeg imidlertid, at kravene, der stilles, er for beskedne. Hvis vi skal tage målet »ren fjord« alvorligt, må kravene skærpes.

[Hove Sørensen]

Der skal ikke herske tvivl om, at SF støtter kravet om, at Cheminova skal fjerne affaldsdepoterne. Vi har aldrig lagt skjul på, at vi mener, at virksomhederne skal dække alle omkostningerne ved at producere – også den del, som har med forureningsbekæmpelse at gøre – og ikke overlade disse omkostninger til samfundet.

Jeg synes, det er for beskedent, når kravet er, at udsivningerne skal nedbringes til koncentrationer, der ligger under internationale grænseværdier. For det første tillader recipientkvalitetsplanlægningen for Nissum Bredning slet ikke udledninger. Det mener jeg vi er nødt til at tage alvorligt – eller i det mindste kræve udarbejdet en ny planlægning, som tager hensyn til, at Cheminova rent faktisk ligger på stedet. For det andet tvivler jeg stærkt på, at det er muligt at kontrollere sådanne grænseværdier her, hvor der er tale om en udsivning og ikke en udledning.

I den forbindelse forekommer det også mærkeligt, at Limfjordskomiteens recipientkvalitetsplan fra april 1980 overhovedet ikke nævner Cheminovas spildevandsudledning, når vi ved – også ifølge Cheminovas egne oplysninger – at 14 pct. af spildevandet strømmer ind gennem Thyborønkanalen.

Det skal pålægges virksomheden at undergive alle nuværende udledninger af spildevand m.v. sådan behandling, at overskridelse af sikre grænseværdier ikke forekommer, står der i forslaget.

Jeg bliver nødt til at spørge forslagsstillerne, om det er de grænseværdier, der i dag er fastsat i udledningstilladelsen, eller de forestiller sig, at der skal ske en stramning. Med den nuværende tilladelse udledes der ca. 2 t parathion og parathionlignende stoffer om året. Siden 1973 har der ikke været udstedt tilladelser til at dumpe disse stoffer fra dansk side, idet de er for farlige.

Jeg vil gerne spørge miljøministeren, om det vil sige, at hvis Cheminova søgte om tilladelse til at dumpe 2 t parathion i havet i lukkede beholdere langt ude til søs, ville man få et afslag. I så fald forekommer det paradoksal, at der er udstedt tilladelse til en udledning 500 m fra land.

Når vi som sagt ved, at 14 pct. af disse giftstoffer havner i Limfjorden, kan det ikke undre nogen, at bl.a. hummeren er forsvundet fra fjorden. Af andre grimme ting i spildevandet skal jeg nævne 1.150 t fosfor pr. år,

hvoraf 150–160 t havner i Limfjorden. Når vi ved, at iltsvindsproblemerne og bundvendinger bl.a. har ødelagt ca. 40 pct. af muslingebankerne i fjorden – problemer, som skyldes en eksplosion i algevæksten som følge af tilførsel af næringssalte – må vi naturligvis kræve, at en tilladning af fosfor i en mængde, som udgør 10 pct. af den totale tilladning af fosfor til Limfjorden, stoppes.

Som sagt vil vi støtte beslutningsforslaget, men jeg skal ikke lægge skjul på, at vi vil gøre, hvad vi kan for, at kravet bliver et totalt stop for udsivningerne i havet og i Limfjorden, et totalt stop for udledning af giftstoffer og fosfor via spildevandsudledning og fastsættelse af grænseværdier, der sikrer, at koncentrationen ikke når en sådan størrelse, at fisk viser flugtreaktioner. Det sidste er vigtigt, hvis vi skal have en mangfoldighed af fisk i Limfjorden og ikke risikere, at de vender om, inden de kommer ind igennem Thyborønkanalen. Hummere og torsk har der ikke været i mange år, og der er sket en kraftig reduktion af tilgangen af ørreder og glasål.

Jeg modtog i går en del materiale fra Cheminova, som beskriver den indsats, virksomheden har gjort for at komme forureningskilderne til livs. Det har imidlertid været kendetegnende, at mens skandalen har rullet med den ene afsløring af forureningskilder efter den anden, har Cheminova intet villet indrømme, før helt sikre beviser lå på bordet. Derfor tager jeg den sidste charmeoffensiv med et gran salt. Den troværdighed, som ledelsen har i befolkningen, kan ligge på et meget lille sted, og jeg fatter ikke, at Århus universitet som ejer vil lægge navn til de ting, der sker.

Gør dog nu det eneste fornuftige: sæt de nødvendige ressourcer ind på at stoppe forureningskilderne én gang for alle og skift ledelsen ud med personer, som befolkningen omkring Limfjorden kan have tillid til! Den nuværende ledelse har forspildt sin chance.

Thorndahl (FP):

Dette beslutningsforslag handler – i hvert fald i sin konsekvens – lidt om fiskeri, men måske nok mest om stemmefiskeri. Vi har også betragtet udviklingen og sagerne omkring Cheminova med forundring og nærmest haft den opfattelse, at den væsentligste

[Thorndahl]

forklaring på, at Cheminova er blevet behandlet nænsomt, er, at virksomheden faktisk er offentligt ejet.

Det øverste politiske og økonomiske ansvar for at håndtere begrænsningen af forureningen og forureningsrisikoen fra Cheminova ligger klart hos miljøministeren og miljøministeriet. Det politiske ansvar har således ligget hos en række socialdemokratiske miljøministre. Beslutningsforslaget skal derfor sikkert ses som en kontant og konsekvent indrømmelse af, at de socialdemokratiske miljøministre ikke har været tilstrækkelig opmærksomme vedrørende forureningsproblemerne omkring Cheminova.

Jeg ser egentlig beslutningsforslaget – og det synes jeg da gerne jeg vil rose forslagsstillerne for – som en åben og ærlig indrømmelse af fra socialdemokratiets side, at deres miljøministre egentlig ikke i denne sammenhæng har slået til. Det synes jeg virkelig er dejligt, for det er forfriskende og opløftende, at socialdemokratiet nu er slået ind på en kurs, hvor de åbent erkender, at de ikke – i hvert fald på det område – har kunnet klare opgaverne godt nok.

Hvis dette forslag udtrykker denne åbne og ærlige erkendelse, som jeg meget respekterer, fra socialdemokratiets side, så ved jeg også med sikkerhed, at dette beslutningsforslag er det første forslag i en meget lang række af forslag, som på samme måde vil konstatere, at socialdemokratiet i regering ikke har kunnet slå til.

Det skal være min afsluttende bemærkning, idet jeg på denne baggrund vil udtrykke glæde over forslaget. Hvis mine forudsætninger i øvrigt holder stik – det vil vise sig, men hvis de holder stik – stiller jeg store forventninger til de mange forslag, der vil følge dette beslutningsforslag op, og som vil understrege, at vi i enighed fra fremskridtspartiet og fra socialdemokratiet vil kunne konstatere her i salen ved mange lejligheder, at de socialdemokratiske ministre ikke har kunnet løse deres opgaver på en tilfredsstillende måde.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg skal ikke komme ind på, hvilke motiver der kan være til at fremsætte dette forslag. Jeg har meget stor respekt for den tidligere miljøminister. Jeg mener, at alle tidlige-

re har været enige om dette spørgsmål, har været enige om, at forureningen skulle bringes til ophør, og også har været enige om de midler, der skulle bruges, nemlig dem, der lå inden for miljøbeskyttelsesloven. Jeg synes, det var rart, om denne enighed kunne fortsætte, som vi nu har konstateret det med lov om kemikalieaffaldsdepoter, som er en direkte opfølgning af det, den tidligere miljøminister var inde på. Der har den nuværende fulgt op, og nu er det en realitet i dag.

Det er også min overbevisning, at det, den tidligere miljøminister har iværksat over for forureningen ved Cheminova, bliver fortsat med samme intensitet af den nye miljøminister. Jeg ser ikke noget brud i det, som er foregået dér. CD ønsker ikke at bryde med den procedure, der er sat i gang omkring Cheminova, og dermed at ændre på de bemyndigelser, der ligger i miljøbeskyttelsesloven.

Derfor kan vi ikke støtte beslutningsforslaget.

Dræbye (RV):

Hvis dette beslutningsforslag var fremsat som resolutionsforslag uden for denne sal, var det stort set ordret, hvad vi mente skulle vedtages. Det er en række fornuftige og klare krav til løsning af de problemer, der er med forureningen fra Cheminova.

Der er tale om, at de depoter af kemikalieaffald, som etableres, skal fjernes, uskadeliggøres, enten ved kontrolleret, sikker opbevaring eller ved oparbejdning. Der er tale om, at man skal foretage rensning og andre afhjælpende foranstaltninger vedrørende udslivninger fra depoterne, og at man ikke skal foretage udledninger til omgivelserne, hvad enten det er grundvandet, havet eller Limfjorden, og at man endelig skal sikre, at udledningen fra virksomheden overholder visse nærmere bestemte grænseværdier. Alt det er jo vældig udmærket, og jeg synes, der er grund til at ønske socialdemokratiet til lykke med det standpunktsskift, som man har taget i dette spørgsmål.

Men problemet er jo, at det er fremsat som et beslutningsforslag i folketinget, og at det indeholder nogle angivelser af, hvem det er, der skal gøre det udmærkede, som socialdemokratiet gerne vil have gjort, angivelser,

[Dræbøje]

som – hvis man nu er meget venlig – i bedste fald må karakteriseres som helt uforståelige.

Mener socialdemokratiet, at den procedure, som er fastlagt i lov om miljøbeskyttelse, skal fraviges? Ministeren har tidligere redegjort for, hvad der er sat i værk i medfør af denne lov, og hvordan proceduren er.

Eller mener socialdemokratiet, at de procedurer, der er fastlagt i lov om bortskaffelse af kemikalieaffald, der helt paradoksalt blev vedtaget ved tredje behandling her i dag, skal opgives? Her er det jo igen de kommunale og amtskommunale myndigheder, som skal forestå den nærmere udførelse af beslutningen.

Man kunne måske ud fra den meget dårlige og meget upræcise angivelse af, hvad det egentlig er, der er meningen med forslaget, få en vis mistanke om, at det ikke er utilsigtet, at det er sådan, men at det tværtimod er meget bevidst. For kun ved at være så upræcis, så uforståelig i det faktiske indhold af forslaget er det muligt for socialdemokratiet bare nogenlunde at skjule, at der er et skrigende misforhold imellem dette forslag og så den daværende socialdemokratiske miljøministers indsats i forbindelse med miljøbeskyttelsesloven for et par år siden.

Nu er der ikke tid til her at gå nærmere ind på, hvori dette misforhold består. Jeg skal bare læse et enkelt ændringsforslag op, som socialdemokratiet, både ordføreren for forslagsstillerne og den tidligere miljøminister, var med til at stemme ned. Det drejer sig om ændringsforslag nr. 14 i udvalgets betænkning vedrørende lovforslag nr. L 14 i 1981-82 (2. samling), som drejede sig om udledningstilladelser, hvori der stod:

»Indeholder en beslutning tilladelse til udledning til omgivelserne, har klageberettigede adgang til de oplysninger om udledningens art, som myndighederne råder over.«

Specielt om, hvilke stoffer der udledes. Det sidste var en tilføjelse og var ikke et direkte citat fra ændringsforslaget. Det var det radikale venstre, der havde stillet ændringsforslaget. Miljøministeren gik imod, socialdemokratiet gik imod. På det tidspunkt var det end ikke muligt at få socialdemokratiet til at acceptere, at omverdenen skulle have adgang til at vide, hvilket indhold udledningstilladelser for virksomheder havde.

Vi hørte i udvalget på møde efter møde den daværende miljøminister henvise til, at

der var indgået en aftale med de implicerede organisationer, med Industrirådet, med Forbrugerrådet, med Sportsfiskerforbundet osv., hvorfor det ikke var muligt at foretage væsentlige ændringer i det, som den daværende miljøminister havde foreslået.

Derfor synes jeg, det er meget logisk, at der ikke nærmere er angivet, hvad der egentlig er meningen med dette forslag. Men jeg skal love, at vi vil være med til at give det en udvalgsbehandling, som er med til at klarlægge, hvad det saglige indhold af forslaget er. Det kan man nemlig ikke læse af forslaget.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er enig med forslagsstillerne i, at det er nødvendigt med en effektiv kontrol på fabrikken Cheminova. Jeg skal knytte til dér, hvor hr. Dræbøje sluttede. Man kan nok undres noget over beslutningsforslaget, synes jeg, og man må spørge, om socialdemokratiet mener, vi skal gå ud over miljølovens rammer for at nå frem til det, som beslutningsforslaget antyder.

Jeg synes også, det er lidt ejendommeligt, når vi netop i dag har vedtaget loven om kemikalieaffaldsdepoter, at man så kommer med dette beslutningsforslag, for denne lov har jo være undervejs nogen tid. Men lad det nu være. Det er sikkert således, at man har en klar forestilling om, at det er, fordi man vil have skærpet forholdsreglerne for Cheminova.

Der er et bestemt punkt, der er omtalt også i beslutningsforslaget. Det er udsivningen fra gruberne, herunder specielt svovlgruberne. Man bliver betænkelig, synes jeg, når man læser i det materiale, der er kommet fra fabrikken Cheminova, at disse svovlgruber er utætte. Det er en yderst alvorlig ting for fiskebestanden både inden for og uden for Limfjorden. Jeg vil spørge, om ministeren kan bekræfte, at disse svovlgruber er utætte, at det siver ud fra dem. Hvis det er tilfældet, må der mangle noget hos den ansvarlige myndighed, der skal have tilsyn med, at gældende bestemmelser bliver overholdt.

Jeg synes, det er noget af det alvorligste i det materiale, som foreligger fra Cheminova, at man gør opmærksom på den problemstilling, fordi det måske er det allerfarligste, at

[Steffensen]

man har ting liggende, som langsomt, men sikkert ødelægger miljøet omkring sig.

Der er naturligvis grund til at se med positiv interesse på beslutningsforslaget og dets videre behandling. Vi vil absolut ikke afvise det, men som det foreligger, er det noget uklart og måske også lidt overflødigt, men vi er enige i intentionerne i det.

Gade (SF):

Cheminovadebatten har nok ændret sig noget det sidste års tid. Det skyldes, at den i højere grad end tidligere også føres i lokalområdet, føres af de mennesker, der er naboer til Cheminova, og af fiskere, og det synes jeg er godt. Jeg kan mærke under debatten i dag, at det også har smittet noget af på f.eks. venstres ordfører. Vi hørte røster på havfiskernes generalforsamling om, at nu kunne man ikke finde sig i det mere. Fiskeriorganisationerne i lokalområdet har sagt fra, og der er opstået en bevægelse, som har kaldt sig Stop Cheminova.

Hvorfor er den meget omfattende lokale diskussion først kommet nu? Det er vel, fordi man har været bange for arbejdspladserne på Cheminova. Man har sagt, at det var gode arbejdspladser, og at det var vigtigt at bevare arbejdspladser i en del af landet, som ikke har for mange. Derfor er det en vigtig ting at få diskuteret.

For SF har kampagnen omkring Cheminova aldrig været et spørgsmål om at forfølge arbejdere og at nedlægge arbejdspladser. På den anden side kan problemer af miljømæssig art være så store, at man ikke kan bevare arbejdspladser for enhver pris. Jeg tror nok, man har overset, at denne diskussion også drejer sig om andre arbejdspladser end dem på Cheminova. Vi skal gøre alt for at bevare dem, men det handler også om arbejdspladser inden for fiskeriet og inden for fiskeindustrien. De er ikke lige så lette at gøre op, men det er lige så reelt, og jeg synes, at det er vigtigt, at det også kommer med i diskussionen.

I bemærkningerne til forslaget har man hæftet sig ved, at virksomhedens egen indsats for at bringe forgiftningen til ophør har været langsom og utilstrækkelig, og jeg synes, at det er en rigtig beskrivelse. Hvad har virksomhedens egen indsats været? På det økonomiske område praler man i de papirer,

man har sendt til os, med, at man har givet 9 mill. kr. pr. år i en 7 års periode, og det er da mange penge, men det skal sammenlignes med, at man i 1982 havde et rekordoverskud på 33 mill. kr.

Hvad kan man kræve af en virksomhed af den type med en så miljøfarlig produktion? Set med mine øjne kan man kræve en offensiv åbenhed og ikke dette lurepasseri. Man fortæller først noget, efter at nogle andre har påpeget visse ting. Hvis en sådan virksomhed forsat skal eksistere, har man behov for en kritisk befolkning i lokalområdet. I den forbindelse vil jeg spørge miljøministeren, om han ikke er enig i, at en virksomhed af den type her i landet har brug for en virksomhedsledelse, der er åben og fortæller lokalbefolkningen om problemerne, fordi der ellers opstår myter og måske også overdreven modstand mod nogle ting. Det mener jeg ikke har været gældende her, men det er klart en følgevirkning, der kan komme.

Jeg vil spørge ministeren, om han ikke er enig i, at det er vældig vigtigt, at lokalsamfundet er meget kritisk og får mulighed for også at være det på et sagligt grundlag.

I den forbindelse synes jeg, det er fantastisk dårligt og deprimerende, at Århus universitet lægger navn til dette. Det er en af mine konklusioner, at vi har brug for en anden ledelse, en ledelse, der kan stå for en offensiv åbenhed, og som kan gå ind for, at befolkningen er kritisk i lokalområdet.

Jeg vil slutte af med at spørge miljøministeren, om det ikke er rigtigt, at en stor del af det svovl, der eksisterer i svovlgruberne, ikke kan genanvendes. Hvis det er rigtigt, hvorfor skal vi så ikke gå i gang med hurtigst muligt at få de gruber fjernet, netop når vi har fået bevis for, at udsivningen fortsætter og tilsyneladende ikke kan stoppes?

Camre (S):

På socialdemokratiets vegne vil jeg gerne sige tak til de ordførere, der har givet tilslutning til vores beslutningsforslag. Det gælder først og fremmest ordføreren for SF, men jeg forstod også, at der var en principiel tilslutning fra det radikale venstre og faktisk også fra kristeligt folkepartis ordfører. Ordføreren i miljøspørgsmål fra VS, hr. Waldorff, har desværre ikke kunnet være til stede, men har

[Camre]

sagt til mig, at hans parti fuldt ud støtter vores beslutningsforslag.

Nu spurgte miljøministeren og flere af ordførerne, hvad det egentlig var, vi tilsigtede med denne fremgangsmåde, hvad det var for en metode, vi nu tog i anvendelse, og det vil jeg da gerne allerførst svare på.

Den miljøbeskyttelseslov, vi har i Danmark, er som bekendt en rammelov og en bemyndigelseslov. Vi, der har været med til at udforme denne lov og vedtage den i 1973, da den trådte i kraft, erindrers meget stærkt en kritik fra de partier, der ikke støttede loven. Det var en lov, der blev gennemført af det konservative folkeparti og socialdemokratiet i forening, medens andre enten ikke syntes, det var vidtgående nok, eller at den var for vidtgående. Vi fik megen kritik for det forhold, at man ikke kom med en lov, der én gang for alle sagde, at det må man, og det må man ikke, og her er grænseværdierne, og de og de ting skal klares til de og de tider. Det ligger i sagens natur, at en sådan lov kan man ikke lave på miljøområdet. Der kommer ny viden til, der kommer nye problemer til, og det må være således, at der kan handles hurtigt, så derfor måtte vi lave en bemyndigelseslov.

Vi gjorde det også meget klart under behandlingen i folketinget, at en bemyndigelseslov ikke betød, at folketinget fraskrev sig indflydelse på lovens administration. En bemyndigelse kunne indskrænkes, hvis ministeren gik for vidt, af et flertal i folketinget, og en bemyndigelse kunne også udvides. Det kunne pålægges ministeren at gå videre end det, han måske umiddelbart turde gøre ud fra hidtidig praksis og ud fra lovens bogstav.

Det, vi ønsker at gøre i relation til Cheminova, kan jeg sige, er i princippet det samme, som vi, hvis ikke det var blevet overflødigt, kunne have gjort i forhold til den kemiske fabrik, som på et tidspunkt planlagdes af et udenlandsk firma ved Skælskør til PVC-produktion, nemlig at vi præciserer, at vi inden for rammerne af miljøloven ønsker, at der træffes strengere beslutninger end dem, som embedsværket har kunnet træffe, for at nedbringe en truende forurening.

Vi mener, at forureningen fra Cheminova er omfattende. Vi mener, at en omfattende miljøødelæggelse finder sted, og jeg har forstået, at også et flertal her i tinget mener det.

Det er rigtigt, at der er mange lokale interesser, som på det sidste stærkere er gået ind i debatten. Jeg må sige til hr. Svend Heislerberg fra venstre, at Thyborøn Havns Fiskeriforening skriftligt over for min folketingsgruppe har udtrykt stor taknemlighed for, at socialdemokratiet er gået ind i denne sag, og udtrykker, hvis jeg må citere:

»I den konkrete sag angående problemerne omkring Cheminova vil foreningen inderligt håbe, at det må lykkes at skaffe et folketingsflertal for en hurtig beslutning.«

Lidt længere nede hedder det:

»Den omtalte sag er efter foreningens opfattelse meget alvorlig for fiskerierhvervet og ikke mindst for dansk fiskeriexport.«

Cheminova er ikke en hvilken som helst virksomhed. Det er en velkonsolideret virksomhed, som utvivlsomt drives dygtigt. Det er også en virksomhed, som har ofret nogle penge på forureningsbekæmpelse, og som til trods for det indtjener særdeles store overskud, som via en fond kommer offentlig virksomhed til gode, nemlig Århus universitet. På den baggrund er det åbenbart, at vi ikke står over for et firma, der kunne tænkes at lukke arbejdspladsen, fordi den mødes af et miljøkrav, eller som kunne tænkes at flytte ud til et u-land, hvor myndighederne ikke har myndighed til at forhindre forurening, men netop en virksomhed, som må se en interesse i, en forpligtelse til at leve op til de krav, folketinget vil stille.

Vi ser det sådan, at det kan være vældigt svært for de lokale myndigheder i et lille samfund at sætte hårdt ind over for en virksomhed, som har en dominerende indflydelse på beskæftigelsen i området, men på trods af det har vi noteret, at de lokale myndigheder har stillet krav, der har været stærkere end det, miljøstyrelsen har ment at skulle gøre gældende, og som virksomheden i nogle tilfælde, i andre tilfælde fiskeriforeningen, har fået anket højere op, og som er blevet stadfæstet. Vi føler, at det er nødvendigt i denne situation at støtte både de lokale myndigheder og også en miljøminister, hvis interesse for sagen vi ikke betvivler, i, at der nu sættes en fast grænse for det tidspunkt, hvor depoterne fjernes.

Jeg må sige om disse depoter, at virksomheden skriftligt erkender over for folketingets medlemmer, at man siden 1977 har været klar over, at depoterne var utætte. Der er

[Camre]

revner i bunden af betonen, og der siver gift ud igennem disse revner. Da man gav tilladelse til deponeringen i depoterne, var det naturligtvis under forudsætning af, at disse depoter var tætte, og at sådan noget ikke skete. I det øjeblik man bliver klar over, at depoterne ikke er tætte, at forureningen fortsætter, burde man faktisk allerede dengang have grebet ind. Nu kan man ikke sådan uden videre gå ned og tætte disse revner, som efterhånden er meget omfattende. Det er kun muligt, hvis man graver depoterne op. Vi ved godt, det drejer sig om 30.000 t svovl, men det er ikke mere, end hvad man på Københavns havn kan losse i løbet af et par dage, så vi har svært ved at tro, at det skulle være en opgave, som på stedet kræver 10 år. Det er en arbejdskraftkrævende opgave, men der er meget ledig arbejdskraft, ikke mindst i Specialarbejderforbundet, som primært vil skulle stille den fornødne arbejdskraft. Det er klart, at arbejdet skal foregå fuldt betryggende og efter grundige undersøgelser. Det skal ikke for os være et spørgsmål, om datoen bliver den 1. juli eller den 1. oktober næste år. Men én ting er helt sikker. Vi har kunnet konstatere, at der i folketinget er et klart flertal for, at denne proces ikke må vare 10 år.

Jeg vil også gerne understrege, at vi føler det nødvendigt at sige, at princippet om, at forureneren skal betale for forureningsbekæmpelsen, for os er et ufravigeligt princip, og det er der altså heller ikke problemer for Cheminova i at gøre.

Jeg vil godt mere generelt sige, at det for os er blevet stadig mere åbenbart, at den mest alvorlige forureningsbekæmpelse, som vi står over for, det er havforureningen, en forurening, der ikke kender til territorialfarvande eller til landegrænser. Det er en forurening, som vi på et enkelt område, nemlig i henseende til udledning af spildevand, har magtet i Danmark ved en enorm indsats af penge at nedbringe noget. Men den samlede sum af forurening af vores havmiljø er voksende, og selv om man ikke kan konstatere en katastrofal ændring fra i dag til i morgen eller fra i dag til næste år, er det en langsom, sikkert fremadskridende forgiftning af havmiljøet, som jeg synes ikke mindst hr. Svend Heiselberg med hans store viden om fiskeriet skulle være dybt bekymret over. Jeg ved i hvert fald, at fiskerne som helhed er det, og

vi andre, uanset om vi lever af fiskeri eller fisk, bør også nære dyb bekymring, fordi havmiljøets kvalitet er af så afgørende betydning også for livet på landjorden.

Ud fra disse betragtninger har den socialdemokratiske gruppe i denne samling fremsat beslutningsforslag om undersøgelse og forebyggelse af nitratforureningen. Vi har stillet spørgsmål til ministeren. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke ministeren meget for den grundige udredning og dumpninger fra Grindstedværket, og vi har stillet spørgsmål om dumpninger i øvrigt, som ministeren er ved at besvare.

Vi ser det som en nødvendighed, at vi, om jeg så må sige optrapper vores indsats på dette område, og jeg kan sige her, at det er socialdemokratiets hensigt – vi ved godt, at det er sent på året, vi fremsætter dette forslag – straks i det nye folketingsår at fremsætte forslaget igen. Vi tager i den forbindelse meget gerne et samarbejde med de partier, der har udtrykt en interesse i at støtte os. Hvis der skal være nogle tekniske detaljer, der ønskes udformet anderledes, så skal det ikke komme an på det. Det afgørende for os er, at det lykkes at få et flertal samlet om så hurtigt som muligt at få sat en stopper for forureningen fra Cheminova.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Der er under indlæggene blevet stillet nogle spørgsmål til mig, men må jeg, inden jeg går ind i besvarelserne af dem, sige, at vi her har med en virksomhed at gøre i vort land, som er særdeles velrenommeret og dygtigt drevet, og som man på egnen sætter uhyre stor pris på. Disse kendsgerninger skal selvfølgelig ikke føre til, at man skal give den mulighed for at foretage sig ting, der ikke er i overensstemmelse med lovbestemmelserne. Vi må have den største opmærksomhed rettet mod, om denne virksomhed forurener.

Spørgsmålet om åbenhed fra virksomhedens side over for befolkningen blev i denne forbindelse trukket frem. Jeg er helt enig med hr. Gade i, at de kemiske virksomheder, vi har i vort land, må være særdeles åbne over for befolkningen for at skabe den tryk, der er nødvendig, for at man kan leve sammen med sådan en virksomhed. Det er også rigtigt og godt, at befolkningen er meget

[Miljøministeren]

kritisk opmærksom på virksomhedernes funktion.

Hr. Hove Sørensen var inde på spørgsmålet om udledninger. Det er en opgave for amtsrådet, og det er amtsrådet, der har givet disse tilladelser.

Jeg spurgte i mit indlæg, om forslagsstillerne var indstillet på at ændre miljøloven, for det er jo et stort spørgsmål, om man vil vedstå den nuværende bestemmelse om, at det er miljøankenævnet, der har de endelige afgørelser. Jeg var glad for, at hr. Camre i sit indlæg gjorde opmærksom på, at virksomheden klart har markeret forpligtelsen til at rydde op, som der blev sagt af hr. Erik Holst i første indlæg. Man skal rense op efter sig, og man skal forhindre, at der sker ny forurening. Jeg er helt enig i den betragtning, men det er også rigtigt under denne debat at markere, at virksomheden har været positivt indstillet over for at gribe ind. Afhjælpningen af forureningen blev påbegyndt i januar i år, og det er en sagkyndig arbejdsgruppe, der har forestået det projekt, der nu er iværksat. Omkostningerne på ca. 1,2 mill. kr. til anlæg og 1 mill. kr. årligt til driften betales af Cheminova. Det er forudsat, at hvis afgrænsede deponeringer kan lokaliseres på den gamle fabriksgrund, og hvis det vil give forholdsmæssig bedre effekt, vil det kunne komme på tale at fjerne også disse.

Tilbage står jo, at det er miljøankenævnet, der i december 1982 har truffet den endelige afgørelse vedrørende oprensningen af grunden vest for gruberne og om fjernelsen af affaldssvovlet inden 10 år. Det er nok en væsentlig konstatering, når det fra forslagsstillerne er hævdet, at de tvivler på, at det skal tage 10 år. Her er i virkeligheden sat spørgsmålstegn ved, hvorvidt man vil respektere den afgørelse, som miljøankenævnet ifølge bestemmelserne har truffet, og som er af domstolslignende art. Afgørelserne fastlægger rammerne for, hvad der skal ske, og den forudsætter, at der efterfølgende tages stilling til konkrete projekter for oprensningen og for fjernelsen. Den afgørelse, miljøankenævnet har truffet, kan ikke ændres, medmindre der foreligger nye oplysninger i sagen. Det er ikke tilfældet, og jeg har ikke grundlag for at tro, at miljøankenævnets afgørelse skulle være forkert eller utilstrækkelig.

Cheminova skal ifølge afgørelsen inden juli 1983 fremsende et konkret projekt for

fjernelse af depotet til miljøstyrelsen. Styrelsen kan i denne forbindelse vurdere miljøankenævnets krav om fjernelse af depoterne inden 10 år efter en vurdering af effekten af oprensingsforanstaltningerne og omkostningerne ved opgravningen af depoterne.

Miljøstyrelsen kan altså godkende et miljømæssigt tilfredsstillende alternativ til fjernelsen, hvis det er sagligt begrundet. Miljøstyrelsens afgørelse herom vil kunne påklages til miljøankenævnet.

Virksomheden har i april søgt om at få forlænget fristen for indsendelse af projektet til 1. juni 1984. Ansøgningen om udsættelsen er begrundet i, at virksomheden ikke vil kunne fremlægge tilstrækkeligt beslutningsgrundlag før 1. juni næste år. Det er miljøankenævnet, der skal tage stilling til fristforlængelsen. Ringkøbing amtsråd har bl. a. på grundlag af rapporten om akut forurening af Nissum Bredning ud for Rønland udtalt til miljøankenævnet, at depoterne bør fjernes, og at udsættelsen ikke var meddelt. Miljøstyrelsen har endnu ikke udtalt sig i sagen. Jeg finder det dog uheldigt med en fristforlængelse, der indebærer en udsættelse af effektivering af miljøankenævnets afgørelse på det punkt.

Endvidere kan jeg oplyse, at miljøstyrelsen netop har modtaget Thyborøn Havns Fiskeriforenings klage over Ringkøbing amtsråds godkendelse af Cheminovas konkrete projekt for oprensning af undergrunden øst for svovlgruben. Jeg har bedt miljøstyrelsen om så hurtigt som muligt at tage stilling til klagen. Men også i denne sag er det miljøankenævnet, der træffer den endelige afgørelse.

Der har været rejst det direkte spørgsmål, om man kan bekræfte forlydender om, at gruberne skulle være utætte. Det er blevet klart meddelt heroppefra af hr. Camre, at gruberne har revner. Nu skal man hæfte sig ved stoffets art. Stoffet er ikke flydende, selv om der kan være tvivl om, at der i depotet skulle være noget, der er mere flydende. Man kan selvfølgelig ved vandets nedsivning få en flydende masse, men i det øjeblik man træffer foranstaltninger til overdækning, kan man imødegå det. Man har mulighed for at kunne imødegå det. Hvordan disse forhold end bliver grebet an, går jeg ud fra, at miljøstyrelsen nu i sin vurdering af sagen har særdeles stærkt for øje, hvordan det nu foregår.

Erik Holst (S):

Jeg må sige, at det var det væsentligste spørgsmål i hele sagen, som her blev berørt: er den nuværende miljølov tilstrækkelig til, at man kan gribe ind over for en forurening, som er uønsket. I dette tilfælde står vi i den heldige situation, at virksomheden Cheminova uopfordret har sendt en redegørelse til folketingets medlemmer. Det vil jeg gerne takke den for. Det synes jeg er en udmærket ting. Heri siger man, at der har været utæthed i gruberne siden 1977, og at man fra Cheminovas side ønsker, at gruberne skal fjernes, og det er også vores indstilling, såfremt det er teknisk og økonomisk muligt. Desuden siger man, at den afgørelse, der er taget af miljøankenævnet, deler man meget klart selv. Jeg kan bekræfte, at sådan virker loven også. Den afgørelse, der er taget af miljøankenævnet, skal vurderes af miljøstyrelsen efter, at miljøankenævnet har sagt, at man må aflevere et projekt, der sigter på at fjerne forurening fra disse gruber. Dette projekt skal så vurderes af miljøstyrelsen.

Det er i al beskedenhed en opbakning til ministeren, når man i dette tilfælde siger, at miljøet angribes dagligt. Grunden til, at det angribes dagligt, er nogle gruber, der er fyldt med svovl. Hvis man ikke fjerner dem, vil det være utilstrækkeligt, næsten lige meget hvad man gør. Det er en opbakning til ministeren om at kunne gå videre end det, miljøankenævnet umiddelbart har givet tilladelse til, fordi det er ministeren i sidste instans, der skal vurdere det projekt, som Cheminova kommer med.

Svend Heiselberg (V):

Jeg nævnede i mit første indlæg, at jeg følte, at det var noget af et paradeforslag, man var kommet med. Når jeg sagde det, var det, fordi den tidligere regering har givet udtryk for stor forståelse for, at depoterne skulle fjernes, når man stoppede fiskeriet ved Thyborøn. Vi er selvfølgelig klar over, at socialdemokratiet fortsat har den holdning. Derfor mente jeg ikke, at der var nogen rimelighed i at fremsætte et beslutningsforslag på ny for at gøre opmærksom på, at man fortsat havde den indstilling, som vi andre også har.

Jeg vil spørge hr. Camre eller hr. Erik Holst, om man mener, at den nuværende

miljøbeskyttelseslov vil kunne bringes i anvendelse over for virksomheden og påbyde, at de skulle flytte depoterne. Det synes jeg ville være meget rart at få fastslået.

Jeg har da selvfølgelig megen tro til, at I har fået en tak fra Thyborøn. Vi er en taknemmelig befolkning deroppe. Så har I vist særlig stor sympati, forstår jeg da godt, at de har takket jer for det, men takken ville nok have været større, hvis det var sådan, at man i den socialdemokratiske regerings levetid havde formået at få fjernet disse depoter.

Hove Sørensen (SF):

Før stillede jeg miljøministeren et spørgsmål, som jeg ikke synes jeg fik et tilfredsstillende svar på. Jeg talte om, at Cheminova har tilladelse til at udlede parathion og parathionlignende stoffer igennem spildevandsledningen, og spurgte, om ikke det er rigtigt, når jeg har fået oplyst, at man siden 1973 ikke har givet tilladelse til at dumpe den slags giftstoffer, ikke engang langt ude til søs og i lukkede beholdere, men at Cheminova har tilladelse til at udlede dem direkte i havet.

Dræbye (RV):

Jeg må indrømme, at umiddelbart fik vi ikke megen hjælp af hr. Camre med henblik på at få klarlagt, hvad det handlingsgrundlag, som socialdemokratiet lægger op til med beslutningsforslaget, egentlig er. Hr. Camres indlæg var jo meget stærkt i det lyriske, og der er meget af det, som vi er enige med hr. Camre om, men det var meget lidt konkret i henseende til, hvad der egentlig skal foretages. Det synes jeg derfor det kunne være rimeligt at se lidt nærmere på.

Der er to ting, man kan gøre, og som jeg synes miljøministeren burde overveje at gøre i et større omfang, end det sker, og det er for det første at yde den støtte fra centralt hold, dvs. fra miljøstyrelsen, til de lokale myndigheder, som der blev præciseret en klar hjemmel for ved den sidste revision af miljøbeskyttelsesloven, idet miljøministeren netop i betænkningen erklærede, at det var muligt at gå den vej.

Det andet er, at man ved fastsættelse af tidsfrister dér, hvor de sker administrativt, dvs. dér, hvor miljøstyrelsen er inde i billedet, fastholder, at de skal være stramme,

[Dræbye]

skønt man jo er i den situation, at det ikke kan blive til strengere beslutninger om tidsfristerne, eftersom miljøbeskyttelsesloven klart fastslår en ankemulighed, for de pågældende virksomheder til miljøankenævnet.

Det samme gælder det, som hr. Camre sagde, og som vi også er enige med hr. Camre om, nemlig at der er behov for nogle strengere beslutninger, og det er vel også det, som hele den igangværende proces tager sigte på. Men det er uklart, hvordan hr. Camre mener ministeren skal gennemføre disse strengere beslutninger, så længe vi har en miljøbeskyttelseslov, som er så klart udformet, hvad ankemuligheder til miljøankenævnet angår, at det i sidste ende er miljøankenævnet, der træffer disse strengere beslutninger. Skal miljøankenævnet sættes ud af kraft? Er hr. Camres svar egentlig det, at miljøankenævnet skal nedlægges? For så er der jo behov for en lovændring, og så havde det været rart, om det var indgået i beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

I fortsættelse af hr. Dræbys spørgsmål til socialdemokratiske ordførere, skal jeg tillade mig at spørge socialdemokratiet, om dette lovforslag er blevet anbefalet af socialdemokratiet i Ringkøbingkredsen. Jeg har lagt meget mærke til, hvordan socialdemokrater og fagforeningsfolk i Ringkøbing amt har ført sig frem i denne sag, og det forekommer mig, at der er en endda ret kraftig forskel på, hvordan socialdemokratiet fører sig frem her, og hvordan de lokale socialdemokrater fører sig frem. Jeg synes egentlig, at socialdemokrater og fagforeningsfolk i Ringkøbing amt har taget betydelig fornuftigere på denne sag, end man gør herinde. Men det er måske, fordi man ikke er så truet på arbejdspladserne, hvis man er folketingsmedlem valgt i København, som hvis man er socialdemokrat i Ringkøbing amt og gerne vil bevare virksomhedernes eksistens.

Jeg kunne også godt tænke mig at få at vide, hvilken hensigt socialdemokratiet egentlig har med at blive ved med at fokusere på dette her, for jeg tror da, at både miljøministeren, miljøstyrelsen og alle mulige andre har lagt mærke til, at der måske er nogle ting, der skal ses på i forbindelse med Che-

minova. Jeg tror også, de amtslige miljømyndigheder har lagt mærke til det. Jeg mener faktisk ikke, det kan gavne Danmark, at man bliver ved med at jagte rundt med denne sag i offentligheden. Hvorfor ikke lade det foregå stille og roligt og så lade de myndigheder, der har ansvaret for det, tage sig af det?

Det generer erhvervslivet, det generer turisterne, og det generer vores fiskeeksport, at man bliver ved med det. For når offentligheden taler om, at der er en så voldsom forurening, siger man i England, hvor man skal købe vores fisk: de er nok farlige derovre fra Danmark, for der siver jo gift ud derovrefra. Nede i Centraleuropa siger de, der skal til vestkysten som turister: nej, vi skal nok ikke tage derop, for der er en masse forurening deroppe. Den jyske vestkyst er et farligt sted at tage op til. Man jager simpelt hen arbejdspladser og eksportmuligheder væk. Det er det, man opnår herinde. Det er tegn på en fantastisk mistillidserklæring til miljømyndighederne både i amtet og herinde og til Kampmanns afdeling, når man bliver ved med at fokusere på den sag.

(Kort bemærkning).

Erik Holst (S):

Jeg kan oplyse hr. Askjær Jørgensen om, at socialdemokratiet ikke har for vane at sende lovforslag og lignende, som de selv har fremsat herinde, ud til godkendelse i de forskellige egne af landet.

Der var nu noget grotesk i det sidste indlæg, hvor hr. Askjær Jørgensen spørger, hvorfor vi bliver ved med at fokusere på dette. I Cheminovas egen beretning står der meget tydeligt, at de den 1. juli 1983 skal aflevere et forslag til afhjælpning af tingene, og hvorefter miljøstyrelsen skal vurdere, om det er tilstrækkeligt. Hver dag sker der en forurening, og hver dag er der fiskere og andre erhverv ude på havet, der udtaler utilfredshed med, at denne forurening ikke standses. Det er såmænd den enkle og simple grund til, at vi stadig væk fokuserer, som hr. Askjær Jørgensen siger, på dette problem.

Camre (S):

Miljøministeren spurgte, om socialdemokratiet ville ændre miljøloven, og ministeren gjorde opmærksom på, at miljøankenævnet

[Camre]

jo har den højeste myndighed, og at der er et bestemt ankesystem.

Ja, det er ganske korrekt. Da vi i sin tid vedtog loven, følte vi stærkt, at det ville være u hensigtsmæssigt, om alle miljøsager – i princippet kunne det jo sådan set være den allermindste nabostrid om et miljøforhold – skulle kunne ankes til ministeren, for så ville ministeren drukne i behandlingen af den slags sager. Derfor opbyggede vi et administrativt system med miljøstyrelse og miljøankenævn i toppen.

Det, der er tale om her, er, at vi ønsker, at den lovgivende myndighed, altså folketinget, ved en beslutning tilkendegiver en bestemt stilling til et bestemt miljøproblem, for man har misforstået miljøloven, hvis man mener, at folketinget, indtil man laver en ny lov, som er en helt omfattende ændring af princippet om en rammelov, en bemyndigelseslov, har afskrevet sig muligheden for at have indflydelse på, hvad der sker. Det har folketinget naturligvis ikke. Man kan oppe ved Skelskør søge om at få lov til at bygge en PVC-fabrik, man kan få afgørelsen omstødt i miljøstyrelsen, man kan anke den til miljøankenævnet og få en godkendelse, og så kan folketinget naturligvis sige: vi ønsker ikke, at der skal kunne bygges en PVC-fabrik i Skelskør eller i Danmark. Helt på samme måde kan dette lands højeste myndighed naturligvis til enhver tid sige: vi ønsker, at den forurening skal bringes til ophør den og den dato. Derfor er der ikke tale om at ændre miljøloven eller at handle i strid med miljøloven; der er tværtimod tale om, at det demokratiske flertal i dette hus på et afgrænset område, som i øvrigt er omfattet af miljøloven, fastsætter, at der her skal gælde nogle helt konkrete bestemmelser, fordi der er behov derfor.

I anledning af de andre spørgsmål, der har været stillet til mig, vil jeg gerne først sige til hr. Svend Heiselberg, at jeg er lidt ked af, at hr. Svend Heiselberg bruger det udtryk, at det er et paradeforslag. Jeg tror faktisk, det dækker over, at hr. Svend Heiselberg er lidt ked af, at han på grund af regeringssamarbejdet ikke kan støtte os 100 pct., for jeg tror, at hr. Svend Heiselberg har sit hjerte med i det. Men lad det nu ligge.

Jeg tror, jeg har svaret hr. Svend Heiselberg med hensyn til, om vi mener, at den nuværende lov kan bringes i anvendelse til

en hurtigere indsats. Ja, folketinget kan specificere en bemyndigelse inden for en bemyndigelseslov.

Hr. Hove Sørensen spurgte, om det, der allerede er fastsat, er sikre grænseværdier. Nej, det er det ikke, det er videregående krav, og det må vi naturligvis drøfte med de sagkyndige.

Endvidere vil jeg sige til hr. Dræbye, at hr. Dræbye såmænd ikke skal have så mange bekymringer om, at vi her griber ind i administrationen. Jeg har redigeret for hvorfor, men vi tager meget gerne hr. Dræbye og hans parti med i arbejdet med at specificere denne bemyndigelse endnu nøjere, end det her er sket.

Dernæst vil jeg sige til hr. Askjær Jørgensen, at jeg tror ikke, hr. Askjær Jørgensen har så vældig meget imod forurening i almindelighed, og jeg forstår godt, at hr. Askjær Jørgensen synes, man skal lukke øjnene for skattesvindler, for forurening og for andre overskridelser af lovgivningen.

Endelig må jeg sige til hr. Askjær Jørgensen, at jeg faktisk ikke tror, at vi herinde behøver at tænke på spørgsmålet om, hvorvidt vi generer turisterne. Der er nok ikke så mange specielt af de udenlandske turister, der hører, hvad vi siger her, men rundt omkring fabrikken står der nogle meget tydelige skilte med »Badning forbudt«, og hvis ikke man skulle kunne læse dem, kan man nok lugte sig frem. Jeg tror ikke, at turisterne flokkes særlig tæt på det område. Men vi vil gerne gøre Vestjylland til et egnet område også for turister.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Indlæggene fra hr. Erik Holst og fra hr. Camre tyder på, at man ikke har ulejliget sig med at konstatere, hvordan forholdene derovre er. Vi andre, der bor i Ringkøbing amt og kender forholdene, ved åbenbart mere om det.

Jeg kan også notere mig, at socialdemokratiet ikke tager afstand fra min formodning om, at man er ligeglad med, hvad de lokale socialdemokrater og hvad fagforeningsfolkene mener. De arbejder ellers i vid udstrækning på fabrikken, så det kunne være, de vidste lidt om det.

[Askjær Jørgensen]

Jeg kender tilfældigvis også noget til, hvad turistorganisationerne mener om, at socialdemokraterne bliver ved med at postulere, at der er så mange giftpøle på Vestkysten. Jeg kan blot notere her, at socialdemokrater her i København altså er så store, at man ikke mener, man har behov for at høre, hvad partifæller i Vestjylland mener.

Jeg er nu engang erhvervsmand og formand for folketings erhvervsudvalg, og derfor føler jeg mig forpligtet til at se på, hvilket klima der er til at drive erhvervs virksomhed under. At påstå, at vi er ligeglade med forureningen, passer ikke. Hvis hr. Camre engang ville læse vores parti-program, kunne han se, at det er noget, vi højt og tydeligt har taget stilling til, men vi mener ikke, der er nogen som helst grund til at mistænkeliggøre de myndigheder, som tager sig af den sag, for vi tror, de har fod på den. Vi opfatter det, socialdemokratiet her er i gang med, som en grov mistænkeliggørelse af såvel de amtslige som de statslige myndigheder, der skal kontrollere disse ting.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Man måtte forstå hr. Camre således, at en vedtagelse af beslutningsforslaget er ensbetydende med en ændring af retstilstanden for behandlingen af miljøsagen i forbindelse med Cheminova, og det er ganske enkelt ikke rigtigt, der er ikke sket spor. Hr. Camre synes at lide af den klare misforståelse, at folketinget kan tiltage sig administrative beføjelser, instruktionsbeføjelser over for miljøankenævnet ved at vedtage et forslag til folketingsbeslutning, og det kan folketinget selvfølgelig ikke.

Men hvis der overhovedet skulle være mening i hr. Camres udtalelser, kan de kun forstås på én måde, og det må være den, at det egentlige indhold af beslutningsforslaget er en opfordring til miljøministeren om at fremsætte et særligt lovforslag om behandlingen af forureningsproblemer for virksomheden Cheminova. For det er klart, at man ved at gøre det kan sætte andre procedurer ind, så man kan se bort fra miljøankenævnet som den sidste og endeligt afgørende instans, ligesom man i øvrigt kan træffe en række beslutninger, som det ikke er muligt at træffe efter den gældende miljøbeskyttelseslov. Men så

synes jeg, at hr. Camre skulle have skrevet det i beslutningsforslaget; det ville dog være meget rimeligt, at en så væsentlig oplysning ikke var forholdt folketinget. Indtil hr. Camre har bekræftet, at det er det, der er meningen, må jeg antage, at det bare er uklarehed, der præger det socialdemokratiske beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Da også jeg fik den opfattelse, at hr. Camre mente, den nuværende miljøbeskyttelseslov kunne bringes i anvendelse, vil jeg gerne spørge miljøministeren, hvorvidt miljøministeren mener, at man kan bruge miljøbeskyttelsesloven i den pågældende situation. Jeg synes, det ville være rart, om vi fik det afklaret, for vi er selvfølgelig også vældig positive over for den mulighed, at man får fjernet depoterne; det skal der ingen tvivl herske om. Jeg mener, det forholder sig sådan, at man ikke kan bruge loven i denne situation, men det vil ministeren måske klargøre.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Det, jeg har svaret på, er, om vi mener, der er behov for at ændre miljøloven. Det er der ikke. Jeg kan sige til hr. Svend Heiselberg, at det naturligvis er korrekt, at man ved kun at bruge den nuværende miljølov, hvor det altså i øjeblikket er en administrativ handling, kun kan få det frem, som vi ser rent faktisk sker. Jeg tror, hr. Dræbye har ret i, at det nok er nødvendigt, at der om dette konkrete, afgrænsede område fremsættes et specifikt lovforslag; ikke et lovforslag, der sætter miljøloven ud af kraft eller ændrer miljøloven, men et lovforslag, som alene specificerer retstilstanden i relation til Cheminovas fjernelse af forureningen.

Jeg håber, dette er en tilstrækkelig klarlæggelse, som hr. Dræbye ønskede den.

Så kan jeg sige til hr. Askjær Jørgensen, at jeg ikke vil bruge megen tid på at læse fremskridtspartiets parti-program vedrørende forureningsbekæmpelse. Jeg kan nøjes med at konstatere, at vi ikke i de mange år, jeg har siddet i folketingets miljøudvalg – og det er faktisk lige så mange år, som fremskridtspartiet har været repræsenteret her, eller flere – har set ét initiativ fra fremskridtspartiets side

[Camre]

på dette område, men at vi i en lang række tilfælde, hvor vi andre har strammet lovgivningen op, har set stærke initiativer derimod.

(Kort bemærkning).

Thorndahl (FP):

Jeg vil kun kort kommentere afslutningen på hr. Camres tidligere indlæg, hvor han gjorde en bemærkning om mit parti og min partifælle. Jeg synes, det er en karakteristisk egenskab ved det parti, hr. Camre tilhører, at man anvender perfide beskyldninger, når man ikke kan klare sig med reelle, saglige og kvalificerede argumenter i en diskussion.

Jeg synes, det ville være godt, hvis hr. Camre og hans partifæller lagde sig på sinde at føre en debat her i dette ting og andre steder, der lå på et helt andet niveau, og som hr. Camre og hans partifæller kunne være bekendt, og hvor man helt undgik den slags insinuationer og småperfide beskyldninger, som jeg ikke kan se tjener noget som helst formål. Hvis hr. Camre og hans partifæller har argumenterne med sig, må det være tilstrækkeligt, og hvis de ikke har det, står de sig ved at tie stille.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Jeg vil gerne sige tak til hr. Camre, fordi der, ganske vist med tilføjelse af et »vistnok«, blev skabt den klarhed, som jeg bad om. Jeg er blot lidt ked af, at den hverken fremgår af beslutningsforslagets tekst eller dets bemærkninger, ej heller af, hvad hr. Camre sagde i første eller anden omgang, men at det egentlige indhold af beslutningsforslaget først blev afsløret i tredje omgang.

Men tak, hr. Camre, det var rart at få det at vide.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Jeg er glad for, at teknikken kunne blive så perfekt, at også hr. Dræbye kunne tilslutte sig.

Jeg vil kun sige til hr. Thorndahl fra fremskridtspartiet, at det bestemt ikke var min hensigt at rette det, som hr. Thorndahl betegnede som perfide beskyldninger mod fremskridtspartiet. Jeg gik ud fra, at fremskridtspartiet stod ved, var tilfreds med og i over-

ensstemmelse med dets vælgeres holdning, når det drejer sig om de afgørelser og de bidrag til betænkninger osv., som fremskridtspartiet har undertegnet i miljøudvalget.

Det, jeg påpegede, var såmænd den simple kendsgerning, at fremskridtspartiet meget hyppigt har ønsket at præcisere, at vi andre gik for vidt, at vi skred for hårdt ind, og har stemt imod os, hyppigt med nogle mystiske stemmeforklaringer. Det er meget let at fremlægge et tykt dossier om hver enkelt afstemning.

Hvis hr. Thorndahl mener, det er perfidt at nævne det, må det skyldes, at hr. Thorndahl egentlig har et ønske om at stemme anderledes og synes, at det ville være i bedre overensstemmelse med hans vælgeres interesser at stemme anderledes, end partiet faktisk har gjort. Det tror jeg også det ville være, men det tror jeg ikke hr. Thorndahl indrømmer.

Formanden:

Hr. Dræbye for en kort bemærkning, og vi nærmer os dermed afslutningen på de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Det var heller ikke med min gode vilje, at det blev til endnu en kort bemærkning, men hr. Camre tog mig til indtægt for et standpunkt. Det, jeg takkede hr. Camre for, var, at vi fik at vide, hvad beslutningsforslaget gik ud på. Jeg synes ikke, hr. Camre kan forvente, at vi skal tage stilling til et forslag, hvis indhold først afsløres i en kort bemærkning.

Men jeg kan vel forvente, at hr. Camre nu vil formulere beslutningsforslaget sådan, at det klart fremgår deraf, hvad det går ud på, og så vil vi selvfølgelig tage stilling til det, når det genfremstilles.

(Kort bemærkning).

Thorndahl (FP):

Jeg skal kun sige til hr. Camre, at mine bemærkninger lige før ikke gik på hr. Camres vurderinger af de betækningsbidrag, vi er kommet med i de godt ni år, vi har været repræsenteret i folketinget. Det var andre af hr. Camres bemærkninger.

[Thorndahl]

Der næst skal jeg lige for god ordens skyld sige, at vi bare i dag – også med hr. Camres parti – stemte for det lovforslag, der er optaget som pkt. 6 på dagsordenen, nemlig lovforslag nr. L 181 om kemikalieaffaldsdeponer, og pkt. 7, der er lidt anderledes, nemlig by- og landzoneforslaget, lovforslag nr. L 187. Vi har stemt for en lang række lovforslag, hr. Camre. Jeg synes, at det er en lidt skråsikker betragtning på et lidt usikkert grundlag. Det er ikke præcis sådan, som hr. Camre gav udtryk for det. Det synes jeg er lidt unfair.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

27) Valg af 2 medlemmer og 2 stedfortrædere til ålegårdsovernævnet.

(Jfr. tidenden sp. 6349).

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 67 medlemmer: det konservative folkeparti, venstre, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti og hr. Barsøe-Carnfeldt; en gruppe på 60 medlemmer: socialdemokratiet.

Valgt blev:

Til medlemmer:

1. Fiskeskipper Bent Ivan Hansen, Hundested.
2. Fisker Anders Andersen, Glyngøre.

Til stedfortrædere for:

1. Gårdejer Rasmus Andersen, Ringe.
2. Arbejdsformidler, viceborgmester Erik G. Thomsen, Skagen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Otto Mørch* har meddelt mig, at han på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 30. maj samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Retsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til folketingsbeslutning om gældsrensning. [Af Ole Espersen m.fl.]. (Beslutningsforslag nr. B 34).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om landsspil i forbindelse med hestevæddeløb (V6-spil). (Lovforslag nr. L 123).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående ungdomsarbejdsledighed har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner. (Forlængelse af loven). (Lovforslag nr. L 202).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes mandag den 30. maj 1983 kl. 12.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15.51